

Številka: 36000-6/2024/4
Datum: 12. 12. 2024

Akcijski načrt upravljanja energetske učinkovitosti v gospodarstvu do leta 2030 (AN URE v gospodarstvu 2030)

Vsebina

I.	Izhodišča	3
	Industrija v Sloveniji	4
II.	Izzivi	6
III.	Ukrepi za URE v gospodarstvu.....	7
	1 Digitalizacija energetskih pregledov.....	7
	2 Finančne spodbude	8
	3 Zakonodaja s področja učinkovite rabe energije	11
	4 Vzpostavitev testnega laboratorija v podporo novim rešitvam na področju energetske učinkovitosti in razogljičenja gospodarstva.....	13
IV.	Sklep	14

I. Izhodišča

Slovenska industrijska strategija 2021–2030 (v nadaljnjem besedilu: SIS 2021–2030) je opredelila zeleni razvoj za enega ključnih stebrov gospodarskega razvoja. Zeleni, trajnostni in krožni razvoj gospodarstva je namreč nujen za ohranjanje dolgoročne mednarodne konkurenčnosti. V okviru tega stebra je poleg prehoda v nizkoogljično krožno gospodarstvo, trajnostne mobilnosti in industrije, temelječe na obnovljivih materialih, poudarjeno tudi razogljichenje energetske intenzivne industrije, ki je pomemben del slovenske industrije.

Vlada Republike Slovenije je leta 2020 sprejela **Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije** (v nadaljnjem besedilu: NEPN), ki pa bo v letu 2024 posodobljen glede na nove zahteve evropske zakonodaje. Predlagani novi cilji NEPN-a (pomembni za industrijo) so:

- prispevati k doseganju neto ničelnih emisij toplogrednih plinov (TGP) na ravni EU do leta 2050, kar je izhodišče za načrtovanje ciljev, politik in potrebnih ukrepov do leta 2030,
- zmanjšati skupne emisije TGP za najmanj 55 % do leta 2033 glede na leto 2005,
- zmanjšati emisije TGP do leta 2030 za več, kot za Slovenijo določa uredba o delitvi bremen, tj. za najmanj 28 % glede na leto 2005, z doseganjem sektorskega cilja za industrijo: –40 % (za del, ki ni vključen v sistem trgovanja z emisijami),
- pospešeno izboljšati energetske in snovno učinkovitost v vseh sektorjih (tudi pri oskrbi z energijo) kot ključni dejavnik uspešnega izhoda iz energetske krize in učinkovite izvedbe zelenega prehoda (in torej zmanjšanje porabe energije in drugih naravnih virov) po načelu »energetska učinkovitost na prvem mestu«, kar je prvi pogoj za uspešen in konkurenčen prehod v podnebno nevtralno družbo,
- do leta 2030 izboljšati energetske učinkovitost in obseg letnih prihrankov v okviru sheme obveznega doseganja prihrankov vsaj skladno z indikativnim ciljem, določenim v novi direktivi o energetske učinkovitosti,
- zagotoviti sistematično izvajanje sprejetih politik in ukrepov, da raba končne energije ne bo presegla 50,2 TWh (4.320 ktoe),
- zmanjšati rabo končne energije v stavbah za 15 % do leta 2030 glede na leto 2020 in zagotoviti zmanjšanje emisij TGP v stavbah za najmanj 70 % do leta 2030 glede na leto 2005,
- aktivna in pospešena podpora industriji za povečanje učinkovitosti in konkurenčnosti ter uvajanju novih učinkovitih zelenih tehnologij in krožnega gospodarstva,
- pospešiti izvedbo programov za informiranje, ozaveščanje in usposabljanje različnih ciljnih skupin o koristih in praktičnih vidikih razvoja in uporabe tehnologij za URE in izrabo OVE ter za razumevanja koncepta zadostnosti in motivacijo za manj intenzivno materialno blaginjo,
- na področju prilagajanja zmanjšati izpostavljenost vplivom podnebnih sprememb, občutljivost in ranljivost Slovenije zanje ter povečevati odpornost in prilagoditvene sposobnosti družbe,
- zagotavljati podnebno pravičnost,
- ukiniti vse spodbude za rabo fosilnih goriv do leta 2030,
- zagotavljati prehod v nizkoogljično krožno gospodarstvo s spodbujanjem trajnostne potrošnje in proizvodnje,
- doseči najmanj 33-odstotni delež OVE v končni rabi energije do leta 2030 in od tega najmanj 30-odstotni delež OVE (vključno z odvečno toploto) v industriji,
- pospešeno umeščanje obnovljivih virov energije v prostor,
- postopno razogljichenje sektorjev energetske intenzivne industrije, ki jih je težko razogljčiti (angl. *hard to abate sectors*): zagotoviti finančne spodbude za prestrukturiranje proizvodnih

- procesov z uvajanjem zelenih tehnologij, obnovljivih in nizkoogljičnih plinov, vključno z vodikom, ter za tehnologije za zajem, transport in uporabo CO₂,
- večja vlaganja v človeške vire in novo znanje, potrebno za prehod v podnebno nevtrarno družbo in za zmanjšanje izvedbenega primanjkljaja,
  - z ukrepi NEPN prispevati k zmanjšanju emisij onesnaževal zraka.

Energetska učinkovitost je med stroškovno najučinkovitejšimi ukrepi za doseganje ciljev zmanjševanja TGP in doseganja večjega deleža OVE v rabi bruto končne energije. Učinkovita raba energije (v nadaljnjem besedilu: URE) je ključna v boju proti podnebnim spremembam ter pri razvoju v trajnostno in nizkoogljično družbo.

Energetska učinkovitost v gospodarstvu je med ključnimi deli **nacionalnega načrta za okrevanje in odpornost** (v nadaljnjem besedilu: NOO). V okviru tega je predvidena reforma, ki se nanaša na novelacijo vladnega akcijskega načrta za vzpostavitev modela upravljanja energetske učinkovitosti v gospodarstvu, ki je vključena **v tem akcijskem načrtu upravljanja energetske učinkovitosti v gospodarstvu** (v nadaljnjem besedilu: AN URE v gospodarstvu).

Industrija v Sloveniji

Industrija (SKD – standardna klasifikacija dejavnosti, skupine B–E) je v letu 2022 **zajemala 22,8 % celotne dodane vrednosti** v Sloveniji, kar je bil največji delež med dejavnostmi. Na ravni EU-27 je ta delež znašal v povprečju 18,5 %. Pri tem se je pomen industrije v BDP v Sloveniji kljub rasti storitvenih dejavnosti v enem desetletju še povečal, in sicer za 0,4 odstotne točke (v EU-27 +0,5 odstotne točke). Slovenija je merjeno po deležu dodane vrednosti industrije v letu 2022 četrta¹ najbolj industrializirana država v EU-27, pred njo so Češka, Poljska in Bolgarija.

Predelovalne dejavnosti v Sloveniji (SKD C) so v letu 2022 **zajemale 19,1 % celotne dodane vrednosti**. Na ravni EU-27 je ta delež znašal v povprečju 14,9 %. Pri tem se je pomen predelovalnih dejavnosti v BDP kljub gospodarski rasti v enem desetletju še povečal za 0,4 odstotne točke (v EU-27 +0,3 odstotne točke). Slovenija je merjeno po deležu dodane vrednosti v predelovalnih dejavnostih v letu 2022 uvrščena na 4. mesto v EU. Delež dodane vrednosti, ki jo ustvarijo predelovalne dejavnosti, je bil v 2022 največji na Češkem, Poljskem in v Bolgariji. Na Irskem je ta delež zaradi statistične posebnosti merjenja izdatkov za raziskave in razvoj izračunan kot večji, dejansko pa je manjši kot v Sloveniji.

Industrijske dejavnosti (SKD B-E) so **ključne za rast produktivnosti gospodarstva**. V desetih letih se je realna dodana vrednost v Sloveniji povečala za 38,4 % v industriji (v EU-27 za 17,6 %), v predelovalnih dejavnostih za 49 % (v EU-27 za 21,8 %). Boljša organizacija dela, učinkovitejši postopki proizvodnje in prehod na višje dele dodane vrednosti so pri tem ključno vplivali na rast konkurenčnosti slovenske predelovalne dejavnosti. Produktivnost dela v gospodarskih družbah v predelovalnih dejavnostih je v desetletju narasla s 36 tisoč EUR v letu 2011 na 53 tisoč EUR v letu 2021. Ob tem se je EBITDA skoraj podvojila na okoli 4 mrd EUR v letu 2021.

V predelovanih dejavnostih v Sloveniji je bilo v letu 2021 **zaposlenih** okoli 210 tisoč ljudi oziroma 23 % vseh delovno aktivnih.

Slovenska industrija pomembno prispeva k rasti BDP, izvozu in novim delovnim mestom z višjo dodano vrednostjo. 80 % vseh zasebnih vlaganj v RR odpade na industrijo. Industrija je torej tista, ki je glavni vir

---

¹ Irška je na prvem mestu in v razvrstitvi ni upoštevana zaradi svojega statusa davčno prijaznega okolja za patente, kar se statistično odraža v velikem pomenu industrije. Dejansko je pomen industrije na Irskem precej manjši.

inovacij in hkrati zagotavlja rešitve za družbene izzive, s katerimi se spoprijemamo, med njimi tudi za okoljsko-energetske izzive.

V okviru predelovalnih dejavnosti še posebno izstopa **energetsko intenzivna industrija** (v nadaljnjem besedilu: EII), ki zajema proizvajalce papirja in izdelkov iz papirja (SKD 17), kemikalij, kemičnih izdelkov (SKD 20), nekovinskih mineralnih izdelkov (SKD 23) in kovin (SKD 24). Ti so v letu 2022 ustvarili skupno 8,9 mrd EUR čistih prihodkov od prodaje (podatki o poslovanju gospodarskih družb, ki so oddale letna poročila). Ob visoki nominalni rasti poslovnih prihodkov so bili poslovni rezultati ugodni tudi v energetsko intenzivnih predelovalnih dejavnostih. Zaposlovale so 26.565 ljudi (po delovnih urah) in ustvarile 1,9 mrd EUR dodane vrednosti in dobrih 71 tisoč EUR dodane vrednosti na zaposlenega. V zadnjih petih letih je EII za investicije v opredmetena osnovna sredstva namenila v povprečju 460 mio EUR, kar je 5,6 % njihove letne prodaje (vir: GZS – Analiza potencialov industrije, s poudarkom na energetsko intenzivni industriji, za razogljichenje in zeleni prehod).²

Energetsko intenzivna proizvodnja je v primerjavi z letom 2013 v letu 2022 zaznala za 83,6 % višjo dodano vrednost, stroški energije so bili višji za 102,2 %, vrednost investicij v opredmetena osnovna sredstva za 141,8 %. Indeks cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih se je v letu 2022 v Sloveniji močno povečal, bolj kot v evrskem območju, kar velja tudi za večino energetsko intenzivnih dejavnosti. Po drugi strani se je obseg njihove proizvodnje, zlasti v drugi polovici leta 2022, precej zmanjšal, kar je bilo (ob omejenih možnostih povečanja energetske učinkovitosti ali kratkoročne preusmeritve k alternativnim virom energije) najverjetneje povezano z izgubo konkurenčnosti in tudi z racionalizacijo (energetsko intenzivnejše) proizvodnje v času visokih rasti cen in negotove oskrbe z energenti. Zmanjševanje obsega proizvodnje energetsko intenzivnih dejavnosti se je nadaljevalo tudi v prvi polovici leta 2023, pod vplivom znižanja cen energentov in drugih surovin pa se po večini postopoma znižujejo tudi cene pri proizvajalcih (vir: UMAR, Poročilo o produktivnosti 2023).

Opozoriti velja tudi, da je v letu 2021 iz poročil družb o izvedenih energetskih pregledih (204) izhajalo, da bi z izvedenimi ukrepi (optimizacija porabe energije v proizvodnji, prenova notranje razsvetljave, vzpostavitev hlajenja in ogrevanja, uvedba računalniškega sistema za energetsko upravljanje, prenova kotlovnice, sanacija toplotnega ovoja in stavbnega pohištva), priporočenimi v okviru energetskih pregledov, v naslednjem štiriletnem obdobju lahko prihranili skupno 5401 GWh energije (vir: Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji 2021).

---

² <https://www.gov.si/novice/2024-03-12-analiza-potencialov-industrije/>

II. Izzivi

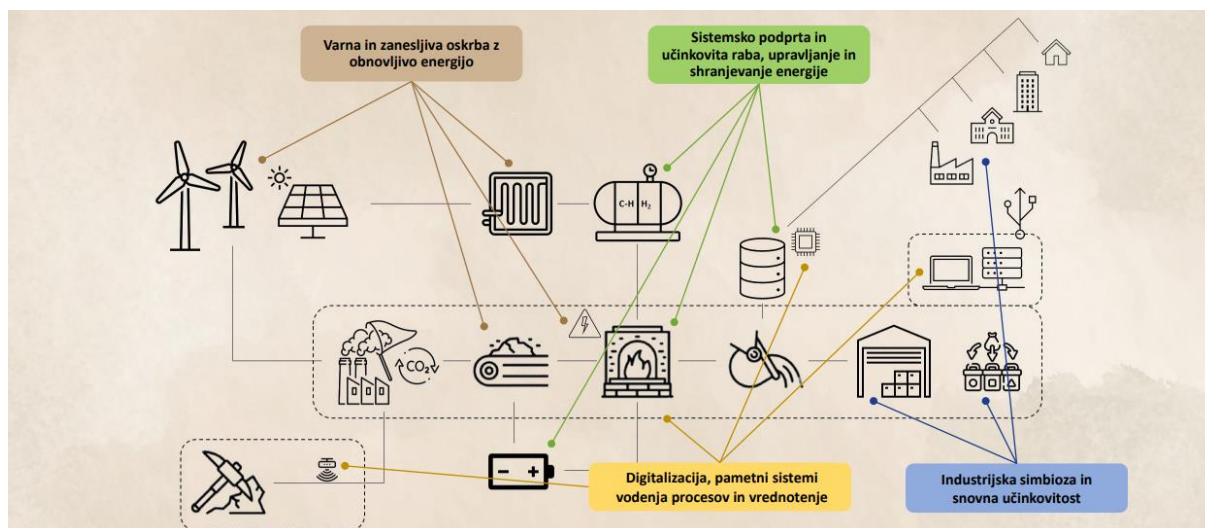
Gospodarstvo v Sloveniji je pred enim od največjih izzivov v dolgoletni zgodovini, in sicer kako postati podnebno nevtralno, zeleno, trajnostno in krožno. Ta izziv posega na vsa področja razvoja – tehnološko, razvojno, finančno, kadrovsko in še katero drugo. V ospredje stopata potreba po razogljičenju in učinkoviti rabi energije.

Ta akcijski načrt se nanaša predvsem na učinkovito rabo energije v gospodarstvu. Da bi pravilno opredelili potrebe gospodarstva s tega vidika, je Gospodarska zbornica Slovenije pripravila študijo Analiza potencialov industrije, s poudarkom na energetske intenzivni industriji, za razogljičenje in zeleni prehod,³ v kateri je prepoznala tri ključne poti za prehod industrije v EU v industrijo neto ničelnih emisij, in sicer:

- prenavo procesov in nove procese z elektrifikacijo;
- krožno gospodarjenje;
- zajemanje, uporabo in shranjevanje ogljika (CCU/CCS).

Ob tem je Strateško razvojno-inovacijsko partnerstvo za krožno gospodarstvo (v nadaljnjem besedilu: SRIP Krožno gospodarstvo) pripravilo predlog tehnološko-razvojnega programa za energetske intenzivno industrijo, ki temelji na štirih ključnih stebrih: 1. varna in zanesljiva oskrba z obnovljivo energijo, 2. sistemsko podprta in učinkovita raba, upravljanje in shranjevanje energije, 3. digitalizacija, pametni sistemi vodenja procesov in vrednotenje, 4. industrijska simbioza in snovna učinkovitost, kot je razvidno s slike 1.

Slika 1: Predlog tehnološko-razvojnega programa za energetske intenzivno industrijo

Vir: SRIP Krožno gospodarstvo.

Gospodarstvo, predvsem industrijo, je treba podpreti pri zelenem prehodu, katerega ključni vidik je, kot že opozorjeno pri URE, digitalizacija tako na ravni podjetij kot na ravni upravnih organov, ki bdijo nad tem področjem (npr. Agencija za energijo).

³ <https://www.gov.si/novice/2024-03-12-analiza-potencialov-industrije/>

III. Ukrepi za URE v gospodarstvu

V Evropski uniji velja načelo »energetska učinkovitost na prvem mestu«, kar pomeni čim večje upoštevanje stroškovno učinkovitih ukrepov za energetska učinkovitost pri energetskem načrtovanju ter pri odločitvah o politikah in naložbah, da bi povpraševanje po energiji in dobava energije postala učinkovitejša, zlasti s stroškovno učinkovitimi prihranki končne energije.

Akcijski načrt za URE v gospodarstvu zajema ukrepe, ki se na prvem mestu nanašajo na učinkovito rabo energije v gospodarstvu. Cilj je občutno zmanjšati porabo energije, kar pomeni tudi zmanjšanje stroškov energije. Poleg tega to prispeva k povečani zanesljivosti oskrbe z energijo, povečani konkurenčnosti gospodarstva in prek investicij na tem področju tudi k novim delovnim mestom.

Veliko možnosti za učinkovito rabo energije je v industriji, npr. z uvajanjem energetska učinkovite industrijske opreme, boljšim zagotavljanjem informacij za mala in srednje velika podjetja (v nadaljnjem besedilu: MSP) ter z uvedbo sistemov za energetske preglede in upravljanje.

Akcijski načrt velja za ukrepe, ki se bodo izvajali od leta 2024 do leta 2030.

1 Digitalizacija energetske pregledov

Ukrep bo omogočil uvedbo digitaliziranega načina sporočanja podatkov o energetskih pregledih podjetij ter spremljanje možnih in doseženih prihrankov energije. Digitalizirani način poročanja bodo uporabljala podjetja, zavezana izvajanju energetske pregledov po Zakonu o učinkoviti rabi energije (Uradni list RS, št. 158/20, v nadaljnjem besedilu: ZURE). Kasneje se bo zahteva za digitalizirano poročanje podjetij o izvedbi energetske pregledov širila, kot je navedeno v nadaljevanju.

V okviru tega ukrepa se določajo:

- uvedba digitaliziranega načina poročanja podjetij o izvedbi energetske pregledov,
- digitalizacija spremljanja izvedbe energetske pregledov,
- spremljanje priporočenih in izvedenih ukrepov iz energetske pregledov ter s tem tudi spremljanje možnih in doseženih prihrankov energije.

V okviru prenovljenega nacionalnega načrta za okrepanje in odpornost (mejniki in cilji) je določeno, da akcijski načrt predvidi, da ustrezne institucije vključijo zahtevo za poročanje in izvajanje energetske pregledov za podjetja, ki prejemajo podporo za izboljšanje energetske učinkovitosti. Pri javnih razpisih, namenjenih podjetjem za podporo izboljšanju energetske učinkovitosti, morajo tako zahteve vsebovati tudi analizo in opredelitev ukrepov energetske učinkovitosti, za katere podjetje želi doseči sofinanciranje. Ta vsebina je običajno vsebina energetske pregledov. V skladu s tem bodo pristojne institucije, ki dodeljujejo javna sredstva za sofinanciranje projektov podjetij na področju učinkovite rabe energije, v javne razpise kot pogoj vključile zahtevo po digitaliziranem načinu poročanja o energetskih pregledih, kjer je obvezno izvajanje energetske pregledov skladno z veljavnim ZURE.⁴ Kasneje bo proučena potreba po razširitvi obveznosti energetske pregledov v tistih sektorjih in podjetjih (predvsem

---

⁴ V ZURE bo v kratkem prenesena Direktiva (EU) 2023/1791 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2023 o energetska učinkovitosti in spremembi Uredbe (EU) 2023/955 (prenovitev) (UL L št. 231 z dne 20. 9. 2023, str. 1), ki v drugem odstavku 11. člena določa, da morajo energetska pregled opraviti podjetja, katerih povprečna letna poraba energije v zadnjih treh letih ob upoštevanju vseh nosilcev energije znaša nad 10 TJ.

MSP), kjer bi se pokazalo, da obvezna izvedba energetskega pregleda upraviči obveznost njene izvedbe tako s finančnega kot z okoljskega vidika. Z digitalizacijo poročanja bo takšna izvedba stroškovno učinkovitejša in tudi preglednejša.

Z ukrepom bo podjetjem prek digitalizacije olajšano sporočanje podatkov, hkrati pa se bosta izboljšala in uskladila sporočanje in tudi spremljanje podatkov na področju energetske učinkovitosti, kar bo omogočilo boljše vrednotenje učinkov ukrepov za energetske učinkovitost.

Rok za izvedbo: 2025 (vzpostavitev digitaliziranega načina poročanja podjetij o izvedenih energetskih pregledih)

Predvidena finančna sredstva: 200.000 EUR (vir sredstev: nacionalni načrt za okrevanje in odpornost; ni še odprtih PP)

Nosilec: MGTŠ v sodelovanju z MOPE in energijo in Agencijo za energijo

2 Finančne spodbude

2.1 URE in razogljichenje v industriji

MGTŠ bo objavilo javni razpis za URE in razogljichenje v industriji v višini 42,17 mio EUR, sredstva pa izhajajo iz načrta za okrevanje in odpornost, dodatka REPowerEU. Namen javnega razpisa je spodbujanje naložb v ukrepe za učinkovito rabo energije in razogljichenje v industriji, s čimer se dosežejo prihranki pri porabi energije in zmanjšanje izpustov TGP.

Spodbude za izvedbo projektov bodo prispevale k doseganju ciljev pobude REPowerEU, in sicer k zmanjšanju odvisnosti od fosilnih goriv ter k pospeševanju zelenega prehoda z izboljšanjem energetske učinkovitosti, razogljichenjem in povečanjem rabe OVE. Spodbude bodo prispevale tudi k uresničevanju ciljev NEPN.

Cilj javnega razpisa je podpreti učinkovito rabo energije in razogljichenje v okviru najmanj 22 projektov podjetij z vrsto možnih ukrepov, kot so:

- uvajanje obnovljivih virov energije, elektrifikacija proizvodnih procesov,
- uvajanje hranilnikov energije in toplote ter
- izboljšanje energetske učinkovitosti.

Rezultati projektov morajo zagotavljati:

- najmanj 10 % prihrankov porabe končne energije pri investicijah, ki se nanašajo na področje energetske učinkovitosti v industrijskih procesih,
- najmanj 20 % prihrankov porabe končne energije pri investicijah, ki se nanašajo na področje energetske učinkovitosti v industrijskih stavbah,
- najmanj 10-odstotno zmanjšanje porabe fosilnih virov energije v primarni energiji pri investicijah, ki se nanašajo na razogljichenje.

Rok za izvedbo: 2024 (objava javnega razpisa)

Predvidena finančna sredstva: 42,17 mio EUR (vir sredstev: nacionalni načrt za okrevanje in odpornost, PP: 230367)

Nosilec: MGTŠ v sodelovanju z MOPE in agencijo SPIRIT

2.2 Pilotno-demonstracijski projekti

MGTŠ bo iz naslova kohezijske politike v obdobju 2021–2030 namenilo 30 mio EUR za pilotno-demonstracijske projekte, ki so usmerjeni v razogljičenje, URE, krožno gospodarstvo in druga področja, ključna za zeleni prehod.

Pilotno-demonstracijski projekti so namreč ključni pri spodbujanju prehoda v trajnostno in zeleno gospodarstvo, saj omogočajo:

- testiranje inovacij: omogočajo testiranje inovativnih tehnologij, procesov in poslovnih modelov v realnem okolju. To omogoča opredelitev morebitnih ovir, izboljšave in prilagoditve pred njihovo polno uveljavitvijo;
- zmanjševanje tveganj: pilotni projekti pomagajo zmanjšati tveganja, povezana z uvajanjem novih zelenih tehnologij in metod. S tem se zmanjšujejo finančna tveganja za investitorje in izvajalce ter povečuje zaupanje v uspeh projekta;
- ozaveščanje in izobraževanje: demonstracijski projekti prispevajo k ozaveščanju javnosti in izobraževanju o pomenu zelenih tehnologij ter trajnostnem razvoju. Prikazujejo praktične primere in rezultate, kar lahko spodbudi širše sprejemanje in podporo;
- prenosljivost znanja: izkušnje, pridobljene iz pilotnih projektov, se lahko uporabijo za razvoj smernic, standardov in politik ter se prenesejo na druga področja in v druge regije. To omogoča hitrejšo in učinkovitejšo uvedbo zelenih rešitev v večjem obsegu;
- privabljanje investicij: uspešni pilotni projekti lahko privabijo zasebne investitorje in pridobijo javna sredstva za nadaljnji razvoj in širitev zelenih tehnologij.

Rok za izvedbo: 2025 (objava javnega razpisa)

Predvidena finančna sredstva: 30 mio EUR (vir sredstev: program evropske kohezijske politike 2021–2027; ni še odprtih PP)

Nosilec: MGTŠ v sodelovanju z ARIS

2.3 Finančni instrumenti, vključno z »blendingom«

Ugotovitve iz Analize potencialov industrije, s poudarkom na energetske intenzivni industriji, za razogljičenje in zeleni prehod so, da so tehnologije in investicije v zeleni prehod drage ter zahtevajo aktivno udeležbo države na lokalni in državni ravni.

Odpravljanje vrzeli v financiranju za zeleni prehod včasih zahteva več kot le odobritev ugodnejših pogojev financiranja, kot jih lahko ponudijo poslovne banke (npr. daljša zapadlost, moratorij, subvencioniranje obrestnih mer), saj je gospodarski izziv projekta prevladujoč in pogosto ne vodi v pozitivni končni rezultat. Zato del stroškov zelenega prehoda pri projektih podjetij včasih ne sme biti del neposredno subvencioniranih sredstev, ki jih država dodeli nekaterim takim projektom, da bi pospešili preobrazbo na podlagi zelenega prehoda.

Zaradi navedenega je treba obstoječe finančne instrumente, ki jih že izvajajo SID banka, Slovenski podjetniški sklad in druge finančne institucije, okrepiti za nekatere projekte, ki pomembno prispevajo k izboljšanju energetske učinkovitosti in ki se lahko podprejo s t. i. kombiniranjem finančnih virov, kar pomeni, da je treba del stroškov zelenega prehoda projekta kriti s povratnimi sredstvi, tem pa dodamo tudi nepovratna sredstva (t. i. blending) z namenom, da se doseže večja učinkovitost financiranja in

ugodnejši vir za podjetja. Ta ukrep se nanaša na razvoj prav takšnih kombiniranih finančnih instrumentov, ki bi omogočili pospešitev zelenega prehoda.

Rok za izvedbo: 2025

Predvidena finančna sredstva: 20 mio EUR (10 mio EUR nepovratnih sredstev, 10 mio EUR povratnih sredstev) (vir sredstev: program evropske kohezijske politike 2021–2027, ni še odprtih PP)

Nosilec: MGTŠ v sodelovanju s SID banko in/ali drugimi finančnimi institucijami

2.4 Spodbude malih vrednosti (vavčerji) v podporo zelenemu prehodu

MGTŠ v sodelovanju s Slovenskim podjetniškim skladom izvaja t. i. vavčersko podporo mikro, malim in srednje velikim podjetjem. Vavčerji so spodbude manjših vrednosti, ki MSP-jem omogočajo bistveno poenostavljen dostop do sofinanciranja posameznih storitev, s pomočjo katerih lahko podjetja krepijo svojo konkurenčnost in kompetence. Nekateri vavčerji so namenjeni prav krepitvi zelenega prehoda – npr. za certifikate kakovosti (tudi na področju okolja, energije in krožnega gospodarstva), za LCA analizo, v pripravi pa je tudi vavčer za podporo trajnostnemu poročanju MSP.

Rok za izvedbo: 2024/2025

Predvidena okvirna finančna sredstva: 5 mio EUR (vir sredstev: Program evropske kohezijske politike 2021–2027: PP: 230139, 230140, 230141, 230142 in sklad za podnebne spremembe)

Nosilec: MGTŠ v sodelovanju s Slovenskim podjetniškim skladom (SPS)

2.5 Ukrepi v okviru Uredbe EU o vzpostavitvi platforme za strateške tehnologije za Evropo (platforma STEP)⁵

EU je vzpostavila platformo za strateške tehnologije za Evropo (STEP), da bi podprla evropsko industrijo in spodbudila naložbe v ključne tehnologije v Evropi. Platforma STEP bo povečala in usmerjala financiranje v 11 programih EU v tri ciljna naložbena področja:

- digitalne tehnologije in globokotehnološke inovacije,
- čiste in z viri gospodarne tehnologije,
- biotehnologije.

Uredba uvaja nov pečat STEP – znak EU za visokokakovostne projekte, ki zagotavlja prepoznavnost projektov STEP in olajšuje njihov dostop do drugih možnih virov financiranja.

V povezavi z uredbo STEP bomo promovirali in podpirali projekte STEP z navedenih področij, še zlasti s spodbujanjem k prijavi na razpise v okviru sklada za inovacije EU.

Poleg tega se bo vzpostavil sistem za podporo (pisarna/kontaktna točka) za prijavo podjetij na razpise za financiranje projektov (domače in EU – podnebni sklad, inovacijski sklad, modernizacijski sklad, Obzorje Evropa itn.).

Rok za izvedbo: tekoče izvajanje do leta 2030

---

⁵ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202400795

Predvidena finančna sredstva: ukrep se bo izvedel, če bodo zagotovljena finančna sredstva v okviru spremembe Programa evropske kohezijske politike 2021–2027

Nosilec: MGTŠ, MVZI in drugi ustrezni resorji in izvajalske institucije

2.6 Drugi ukrepi

Poleg zgoraj navedenih ukrepov tudi drugi ukrepi prispevajo k višji energetske učinkovitosti. MGTŠ in drugi resorji, ki izvajajo ukrepe na področju spodbujanja investicij, naložb v OVE in URE, raziskav, razvoja in inovacij v gospodarstvu itn., so že do zdaj pri javnih razpisih med pogoje in merila vključevali tudi energetske učinkovitost in druge okoljske elemente (npr. OVE, TGP, krožno gospodarstvo ipd.).

Glede na to, da je spodbujanje energetske učinkovitosti med najbolj optimalnimi ukrepi, se bo v skladu z načelom »energetska učinkovitost na prvem mestu« pomen teh meril v prihodnjih razpisih še krepil.

To velja tudi za obstoječe in prihodnje ukrepe in instrumente, ki se izvajajo v okviru Zakona o spodbujanju investicij (Uradni list RS, št. 13/18, 204/21, 29/22, 65/23 in 31/24). Ob naslednji noveli tega zakona (predvidoma do leta 2026) se bodo okoljska merila, ki so se pilotno uporabljala v okviru načrta za okrevanje in odpornost, uporabila kot sistemska merila za prihodnje ukrepe spodbujanja investicij prek javnih razpisov oziroma se bodo za namenske vire financiranja (npr. iz sklada za podnebne spremembe) še nadgradila. Temu bo sledila tudi ustrezna prenova meril na podlagi podzakonskega predpisa, to je pripadajoče uredbe.

Rok za izvedbo: tekoče izvajanje do leta 2030

Nosilec: MGTŠ, MOPE, MVZI in drugi ustrezni resorji in izvajalske institucije

3 Zakonodaja s področja učinkovite rabe energije

Na področju energetske učinkovitosti posodobljeni NEPN predvideva pospešeno izboljšanje energetske in snovne učinkovitosti v vseh sektorjih (tudi pri oskrbi z energijo) kot ključni dejavnik uspešnega izhoda iz energetske krize in učinkovite izvedbe zelenega prehoda (in torej zmanjšanje porabe energije in drugih naravnih virov) po načelu »energetska učinkovitost na prvem mestu«, kar je prvi pogoj za uspešen in konkurenčen prehod v podnebno nevtralno družbo.

Poleg tega predvideva do leta 2030 izboljšati energetske učinkovitost in obseg letnih prihrankov v okviru sheme obveznega doseganja prihrankov najmanj skladno z indikativnim ciljem, določenim v novi direktivi o energetske učinkovitosti, ter zagotoviti sistematično izvajanje sprejetih politik in ukrepov, da raba končne energije ne bo preseгла 50,2 TWh (4.320 ktoe).

Cilji na področju URE se skušajo doseči z zakonodajo, pri čemer ZURE ureja splošne ukrepe za spodbujanje energetske učinkovitosti, ukrepe za povečanje učinkovite rabe energije, zahteve energetske učinkovitosti za proizvode ter zagotavljanje energetske učinkovitosti stavb.

Poleg ZURE je ključnega pomena Uredba o zagotavljanju prihrankov energije (Uradni list RS, št. 96/14, 158/20 – ZURE, 84/22, 86/22 in 107/22), ki določa višino prispevka za energetske učinkovitost, ki ga plačujeta končni odjemalec električne energije, zemeljskega plina in toplote iz omrežja ter končni odjemalec trdnih, tekočih in plinastih vrst goriv.

Glede stavb je ključen Pravilnik o učinkoviti rabi energije v stavbah (Uradni list RS, št. 70/22, 161/22, 129/23 in 103/24; v nadaljnjem besedilu: pravilnik). Pravilnik določa tehnične zahteve za graditev skoraj nič-energijskih stavb in se uporablja pri projektiranju in gradnji novih stavb, rekonstrukciji obstoječih stavb ali njihovih delov in pri vzdrževanju stavb ter spremembi namembnosti.

Zakonodaja integrira načelo »energetska učinkovitost na prvem mestu« in bo tudi s prihodnjimi spremembami spodbujala krepitev tega področja, s sledenjem krovnemu cilju, tj. doseganje podnebne nevtralnosti do leta 2050, ob upoštevanju spodbujanja konkurenčnosti gospodarstva.

Ob domači zakonodaji je bila na ravni Evropske unije konec junija 2024 sprejeta Uredba o vzpostavitvi okvira ukrepov za krepitev ekosistema proizvodnje neto ničelnih tehnologij Evrope in spremembi Uredbe (EU) 2018/1724 (UL L št. 2024/1735 z dne 28. 6. 2024, v nadaljnjem besedilu: uredba), ki bo veljala v vseh državah članicah neposredno.

Uredba določa, da Evropska komisija in države članice podpirajo projekte za proizvodnjo neto ničelnih tehnologij, da bi zagotovile zmanjšanje strateške odvisnosti EU glede neto ničelnih tehnologij in njihovih dobavnih verig, ter da se za te tehnologije dosežeta večja proizvodna zmogljivost, in sicer najmanj 40 % letnih potreb EU po uvajanju zadevnih tehnologij, potrebnih za doseganje podnebnih in energetskih ciljev EU za leto 2030, ter večji delež EU za ustrezne tehnologije, da bi do leta 2040 dosegli 15 % svetovne proizvodnje.

Močna neto ničelna industrija v EU lahko precej pripomore k učinkovitemu doseganju podnebnih in energetskih ciljev EU ter drugih ciljev zelenega dogovora, hkrati pa spodbuja industrijsko področje ter s tem ustvarja kakovostna delovna mesta in trajnostno rast. Varčevanje z energijo je najcenejši, najvarnejši in najčistejši način za uresničitev teh ciljev. Zato je bistveno povečati zmogljivosti EU za proizvodnjo energijsko učinkovitih tehnologij, ki EU pomagajo pri zmanjševanju in obvladovanju porabe energije. Posebne komponente v oskrbovalni verigi neto ničelnih tehnologij se proizvajajo tudi z energetsko intenzivnimi proizvodnimi procesi, in sicer v sektorjih jekla, aluminija, neželeznih kovin, osnovnih kemikalij, cementa, apna, stekla, keramike, gnojil ter celuloze in papirja. Za številne od teh procesov je značilna visoka energetska in ogljična intenzivnost, zaradi česar je njihove emisije CO₂ običajno težko zmanjšati. Glede na dejstvo, da so panoge energetsko intenzivne industrije leta 2019 povzročile 17 % skupnih emisij TGP v EU, je njihovo razogljčenje nujno potrebno za doseganje podnebne nevtralnosti v EU. To pomeni, da je v EU zanesljivost oskrbe s posebnimi komponentami, ki se uporabljajo za neto ničelne tehnologije, odvisna tudi od krepitve prizadevanj za razogljčenje v energetsko intenzivnih panogah. Energetske intenzivne industrijske obrati spadajo na področje uporabe te uredbe, če proizvajajo posebne komponente, ki se uporabljajo predvsem v neto ničelnih tehnologijah.

Za čimprejšnjo uvedbo in razširitev projektov za proizvodnjo neto ničelnih tehnologij, vključno z neto ničelnimi strateškimi projekti, s katerimi bo zagotovljena zanesljivost oskrbe z neto ničelnimi tehnologijami v EU, je treba na podlagi uredbe zagotoviti učinkovitost pri načrtovanju in varnost naložb tako, da se čim bolj zmanjša upravno breme za predlagatelje projektov. Zato se morajo postopki držav članic za izdajo dovoljenj za projekte za proizvodnjo neto ničelnih tehnologij, vključno z neto ničelnimi strateškimi projekti, racionalizirati in hkrati je treba zagotoviti, da so taki projekti varni, zaščiteni, okoljsko trajnostni ter skladni z okoljskimi, socialnimi in varnostnimi zahtevami. Uredba skladno s tem poleg enotne kontaktne točke uvaja tudi roke za izdajo potrebnih dovoljenj za te projekte.

[Rok za izvedbo: tekoče izvajanje do leta 2030](#)

[Potrebna finančna sredstva: /](#)

[Nosilec: MOPE, MNVP, MGTŠ](#)

4 Vzpostavitev testnega laboratorija v podporo novim rešitvam na področju energetske učinkovitosti in razogljičenja gospodarstva

Vzpostavitev testnega laboratorija je namenjena:

- krepitvi inovativnosti na področju energetske učinkovitosti in razogljičenja gospodarstva;
- dvigu (emisijske/snovne) produktivnosti;
- boljšemu upravljanju tveganj;
- ustvarjanju novih priložnosti;
- mreženju in informiranju;
- izboljšanju poslovnega okolja.

MJU upravo izvaja projekt Stičišče za oblikovanje politik, katerega namen je omogočiti razvoj celovitih rešitev na podlagi participativnega eksperimentiranja na področju politik in ukrepov pilotnega inoviranja v javnem sektorju ter tako podpreti procese odločanja. Cilj je ustvariti »laboratorijsko« okolje, v katerem bodo pripravljavci politik in deležniki raznolikih ozadij v sodelovanju oblikovali, prototipirali in testirali inovativne politike, predpise in javne storitve za spodbujanje prehoda v krožno in nizkoogljično gospodarstvo in družbo.

V povezavi s tem projektom je predvidena vzpostavitev testnega laboratorija (t. i. regulativnega peskovnika – »regulatory sandbox«), s čimer se bo na podlagi testiranja inovativnih tehnoloških rešitev v sodelovanju z odločevalci (pristojnimi ministrstvi) po preteku testnega obdobja ugotovilo:

- ali je treba za integracijo inovativne rešitve spremeniti zakonodajo
- ali pa je treba prilagoditi rešitev tako, da bo ustrezala že veljavni zakonodaji, predvsem na področju energetske učinkovitosti in obnovljivih virov energije.

S testiranjem inovativnih tehnoloških in netehnoloških rešitev bo v različnih fazah testiranja mogoče pridobiti povratno informacijo o njihovi ustreznosti. Še zlasti pomembna je obravnava novih tehnologij (uporaba zelenega vodika, uporaba biomase in biotehnologij, zajemanje, uporaba in shranjevanje ogljika, hranilniki energije).

V testni laboratorij vstopajo podjetja z namenom eksperimentiranja in testiranja inovativnih rešitev v produkcijskem okolju ter z jasno določenim trajanjem in mestom izvajanja testiranja.

Po odobritvi vstopa in sprejemu v testiranje prijavitelj postane predmet obravnave v testnem laboratoriju. Odločevalec se zaveže, da bo v času testiranja za to podjetje/projekt sprostil zakonske zahteve, ki so povezane s predmetom inovativnega projekta, ki bi za projekt/podjetje sicer veljale, če ne bi bil predmet obravnave v testnem laboratoriju.

Testiranje rešitev in izhod iz testnega laboratorija morata biti v celoti skladna z zakonodajo in regulativnimi zahtevami.

S tem se želi ustvariti čim bolj inovacijam prijazno okolje za razvoj teh tehnologij ali inovativnih rešitev, tudi tako, da se skozi tehnološke inovacije zagotovi preobrazba ustreznega urejevalnega ekosistema ter s tem omogoči hkraten in enakomeren razvoj komplementarnih netehnoloških inovacij.

Ciljna skupina: podjetja/projekti, ki razvijajo inovativne tehnološke in netehnološke rešitve oziroma uporabljajo obstoječe (ne)tehnološke rešitve na inovativen način

Rok za izvedbo: 2026

Predvidena okvirna finančna sredstva: če bodo na voljo

Nosilec: MGTŠ in MOPE v sodelovanju z MJU in MVZI

IV. Sklep

V Sloveniji se že vrsto let izvajajo številni spodbujevalni programi, usmerjeni v povečanje energetske učinkovitosti in večjo izrabo obnovljivih virov energije. Vendar pa je treba pot zelene in trajnostne preobrazbe gospodarstva še pospešiti.

V ta namen akcijski načrt določa ukrepe, ki bi poleg doseganja še večje energetske učinkovitosti spodbudili tudi večjo preglednost na tem področju, predvsem s pomočjo digitalizacije postopkov na področju energetskih pregledov. S tem bo tudi omogočen boljši vpogled v možnosti gospodarstva in finančno vrzel, ki jo je treba zapolniti za zagotovitev hitrega in učinkovitega zelenega prehoda skladno s cilji SIS 2021–2030 in NEPN 2030.